

Connecting cities
Building successes

Lokalny Plan Działania w ramach programu „Diet for Green Planet”

Łomża

2014/2015

Connecting cities
Building successes

Okoliczności i cel powstania Lokalnego Planu Działań

- Przystąpienie miasta Łomża do projektu „Diet for a Green Planet” w ramach programu operacyjnego URBACT II
- Dostarczenie informacji na temat rolnictwa ekologicznego w powiecie łomżyńskim
- Rozwijanie świadomości na temat zanieczyszczeń środowiska oraz rolnictwa ekologicznego poczynawszy od najmłodszych mieszkańców naszego miasta
- Ustalenie celu i zakresu działań Lokalnych Grup Wsparcia
- Wymiana dobrych praktyk Lokalnych Grupach Wsparcia
- Wspieranie lokalnych ekologicznych rolników

Connecting cities
Building successes

1. Podstawowe dane dotyczące miasta i regionu.

Łomża jest miastem na prawach powiatu w północno-wschodniej Polsce, usytuowanym w województwie podlaskim, nad rzeką Narew. Miasto zlokalizowane jest na historycznym Mazowszu, stolica dawnej ziemi łomżyńskiej. Łomża to główny ośrodek gospodarczy, edukacyjny i kulturowy ziemi łomżyńskiej oraz trzecie co do wielkości miasto województwa podlaskiego. Łomża położona jest na terenie Zielonych Płuc Polski. W sąsiedztwie miasta znajduje się Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi (na wschód), rezerwat przyrody „Rycerski Kierz” (na zachód) oraz Czerwony Bór (na południe). W pobliżu, ok. 25 km na północny wschód, zlokalizowany jest Biebrzański Park Narodowy, a ok. 20 km na północny zachód Puszcza Kurpiowska. Przez miasto przepływają dwa ciekі: rzeka Narew oraz Łomżyczka.

Łomżę zamieszkuje około 60 tysięcy mieszkańców, jednak liczba ta stale maleje, związane jest to brakiem pracy. Duża liczba młodych ludzi zarówno z Łomży jak i okolic migruje do większych miast lub za granicę. Miasto zajmuje powierzchnię 3271 ha. Łomża, usytuowana jest w odległości zaledwie 140 km od Warszawy i 75 km od Białegostoku.

Położenie Łomży w regionie o charakterze rolniczo-leśnym wskazuje, że podstawowymi dziedzinami rozwoju gospodarczego jest przemysł spożywczy, przetwórstwo płodów rolnych (produkcja żywności, pasz, browarnictwo), skup płodów rolnych, przemysł drzewny, meblowy, a także przemysł związany z ochroną środowiska. Cechą charakterystyczną Łomży jest dobra jakość gleb, która powinna zachęcić rolników do przekształcania swoich gospodarstw w ekologiczne.

Connecting cities
Building successes

Mieszkańcy mają możliwość bezpośredniego zbytu produktów rolnych dzięki funkcjonowaniu Przedsiębiorstwa Przemysłu Spożywczego "PEPEES". Dobrze rozwinięte jest przetwórstwo ziemniaków oraz częściowo mięsa. W mieście tworzą się zakłady produkcyjne, hurtownie, transportowe i usługowe. dalszy rozwój . Na terenie miasta Łomży istnieje jeden z najważniejszych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego w kraju, Przedsiębiorstwo Przemysłu Spożywczego "PEPEES" S. A., w skład którego wchodzi PEPEES S.A. - KROCHMALNIA ŁOMŻA - największy zakład ziemniaczany w Polsce, a także „BROWAR ŁOMŻA” Sp. z o.o. "PEPEES" S.A.

Łomża posiada duże zaplecze intelektualne - szczególnie w zakresie nauk ekonomicznych, informatycznych i rolniczych. Funkcjonuje tu szkolnictwo wyższe: Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości, Wyższe Seminarium Duchowne, Wyższa Szkoła Agrobiznesu, Wyższa Szkoła Zarządzania i Przedsiębiorczości im. B. Jańskiego, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie - punkt konsultacyjny, Politechnika Białostocka Wydział Mechaniczny Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny, Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych. Funkcjonują szkoły artystyczne na poziomie podstawowym (Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia) i średnim (Państwowa Szkoła Muzyczna II Stopnia, Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych). Powstałe i funkcjonujące Centrum Kształcenia Ustawicznego stworzyło możliwość uzupełnienia wykształcenia zarówno na poziomie maturalnym (licea ogólnokształcące, technika), jak również zdobywania nowych kwalifikacji zawodowych w systemie szkół policealnych. W mieście funkcjonuje również Ośrodek Doskonalenia i Doksztalcania Zawodowego

Connecting cities
Building successes

prowadzący kursy z zakresu teoretycznych przedmiotów zawodowych dla młodocianych z terenu całego województwa podlaskiego oraz przyległych terenów województw: mazowieckiego i warmińsko-mazurskiego. To tutaj usytuowana jest również Okręgowa Komisja Egzaminacyjna, obejmująca swoim zasięgiem województwa: podlaskie i warmińsko-mazurskie.

Na terenie miasta funkcjonuje: 9 przedszkoli, 6 szkół podstawowych , 5 gimnazjów, 9 szkół ponadgimnazjalnych , 3 bursy szkolne.

2. Rolnictwo ekologiczne w powiecie łomżyńskim.

Na terenie powiatu łomżyńskiego produkcję metodami ekologicznymi w roku 2014 prowadziło 216 gospodarstw ekologicznych. Średnia powierzchnia gospodarstw wynosiła 12,4 ha, najwięcej jest gospodarstw w przedziale 10 – 20 ha. Są to gospodarstwa wielokierunkowe, o zróżnicowanej strukturze upraw, główne uprawy: rośliny paszowe 36 %, trwałe użytki zielone – 38 %, zboża – 16 %, sadownicze 7 %, warzywa – 1%, ziemniaki – 0,7 %, strączkowe – 0,8%. W związku z zwiększeniem wymogów prowadzenia upraw sadowniczych, ich powierzchnia uprawy ulega stopniowemu zmniejszeniu.

Z Powiatowym Zespołem Doradztwa Rolniczego w Łomży współpracuje z ok. 35 rolników. Większość z nich prowadzi produkcję zwierzęcą, dlatego też największy udział w uprawach zajmują rośliny paszowe. Część gospodarstw ok. 15 zajmuje się produkcją do sprzedaży bezpośredniej dla konsumentów zbiorowych i indywidualnych. W obecnej sytuacji prawno – organizacyjnej gospodarstwa te oferują w stosunkowo małej skali warzywa i owoce miękkie.

Connecting cities
Building successes

3. Co to jest żywność ekologiczna.

- Żywność produkowana zgodnie z zasadami rolnictwa ekologicznego, ustalonymi przez prawodawstwo polskie oraz Unii Europejskiej
- Sposób jej wytwarzania nie stanowi zagrożenia dla środowiska, przeciwnie rolnicy ekologiczni podejmują działania na rzecz zwiększenia różnorodności biologicznej
- Jest produkowana z uwzględnieniem kryteriów społecznych, tj. głównie w małych i średnich gospodarstwach z użyciem rodzimych środków produkcji, przyczyniając się do aktywizacji polskiej wsi
- W produkcji roślinnej nie używa się syntetycznych pestycydów ani syntetycznych nawozów mineralnych
- Zamiast tego stosowane są wyłącznie naturalne nawozy organiczne (komposty, oborniki), nawozy zielone oraz biologiczne środki ochrony roślin
- Produkcja zwierzęca prowadzona jest bez użycia antybiotyków, hormonów, organizmów modyfikowanych genetycznie (GMO) oraz ich produktów
- Przetwórstwo surowców prowadzone jest metodami chroniącymi wartość odżywczą, bez użycia konserwantów, sztucznych barwników i innych dodatków.

Connecting cities
Building successes

- Od 1 I 2009 obowiązuje Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 VI 2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) nr 889/2008 z dnia 5 września 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w odniesieniu do produkcji ekologicznej, znakowania i kontroli
- USTAWA z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym

4. Dlaczego żywność ekologiczna?

Prawidłowa dieta jest powszechnie uznawana za jeden z najważniejszych czynników warunkujących zdrowie. Uważa się, że ludzkie zdrowie zależy w 54% od stylu życia, w tym od sposobu żywienia, oraz w 21 % od warunków środowiskowych, które wpływają także na jakość żywności. Wynika z tego, że w rzeczywistości mamy dużo większe oddziaływanie na własne zdrowie, niż się nam na ogół wydaje. Pocieszający jest fakt, że prawidłowa dieta jest zależna od nas samych, tzn. możemy sami modyfikować i poprawiać błędy żywieniowe. Na model zdrowego żywienia powinny się składać dwa równorzędne zespoły czynników: prawidłowa dieta i wysoka jakość żywności. Takiej żywności dostarczają gospodarstwa ekologiczne, w których nie stosuje się nawozów chemicznych i sztucznych środków ochrony roślin, zwierzęta karmione są naturalnymi paszami a w przetwórstwie zakazane jest stosowanie większości sztucznych dodatków, aromatów i

Connecting cities
Building successes

konserwantów. Zarówno gospodarstwa, jak i przetwórnice ekologiczne objęte są kontrolami tzw. jednostek certyfikujących, na podstawie których otrzymują certyfikaty ekologiczne. Istnieją również specjalne wymagania dotyczące przechowywania, transportu i importu produktów ekologicznych. Żywność ekologiczna wykazuje więcej walorów zdrowotnych, odżywczych i sensorycznych w porównaniu z żywnością przemysłową. Przede wszystkim zawiera zdecydowanie mniej azotanów i azotynów oraz pozostałości pestycydów, natomiast więcej witaminy C i innych witamin, cukrów ogółem, wartościowego białka oraz składników mineralnych. Poza tym produkty ekologiczne wykazują wyższe walory smakowe i zapachowe. Ze względu na swoje dodatnie funkcje żywność ekologiczna powinna być spożywana przez wszystkich, a zwłaszcza przez niemowlęta i małe dzieci, osoby przewlekle chore i w podeszłym wieku, a także przez wegetarian. Wytworzona w sposób ekologiczny żywność jest nie tylko zdrowsza dla ludzi, ale także dla naszego środowiska naturalnego. Gospodarując ekologicznie rolnik dba o dynamiczną równowagę środowiska i gleby oraz bioróżnorodność życia - bo to one pozwalają produkować żywność. W tym przypadku ceną są niższe plony, a korzyścią czyste środowisko i żywność wysokiej jakości. Dodatkowo, zaopatrując się w produkty z naszego regionu zmniejszamy emisję spalin związanych z transportem oraz stymulujemy rozwój lokalnej gospodarki – kupując żywność lokalną wspieramy rolników mieszkających obok nas. Województwo podlaskie należy do regionów o bardzo wysokich i zróżnicowanych walorach środowiska przyrodniczego. Obszary gromadzące „ważne dla Europy” ekosystemy i gatunki objęte Siecią NATURA 2000 zajmują około 43%. Dziedzictwo to obliguje do

Connecting cities
Building successes

prowadzenia produkcji rolniczej metodami przyjaznymi dla środowiska
wszyscy zasługują na lokalną ekologiczną świeżą żywność.

5. Analiza mocnych i słabych stron projektu „Diet for a Green Planet”

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none">- położenie miasta na terenach rolniczych oraz „Zielonych Płuc Polski”- duża ilość małych gospodarstw mająca możliwość przejścia na dotowane rolnictwo ekologiczne- coraz większe zainteresowanie szkół, przedszkoli oraz osób prywatnych żywności ekologiczną- dobra współpraca z Podlaskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego	<ul style="list-style-type: none">- brak odpowiedniej logistyki- brak formy prawnej organizacji zrzeszającej rolników ekologicznych- brak odpowiedniej przechowalni gdzie można by magazynować produkty ekologiczne- zbyt mała liczba rolników zajmująca się produkcją, przetwórstwem- emigracja osób młodych z terenów wiejskich- niska świadomość ekologiczna wśród mieszkańców- słabe wyposażenie kuchni w jednostkach miejskich

Connecting cities
Building successes

Szanse: <ul style="list-style-type: none">- korzystanie z funduszy na doposażanie placówek miejskich- zwiększenie liczby gospodarstw ekologicznych- powołanie spółdzielni socjalnej dla rolników ekologicznych- utworzenie jednostki, która zajmowałaby się projektami miękkimi (np. kontynuacja wymiany dobrych praktyk)- kontynuacja pracy Lokalnych Grup Wsparcia	Zagrożenia: <ul style="list-style-type: none">- brak funduszy w budżecie miejskim na doposażenie placówek miejskich, powołanie pracowników odpowiedzialnych za projekty miękkie
---	--

6. Lokalne Grupy Wsparcia.

Celem powołania Lokalnych Grup Wsparcia jest zapewnienie, że rezultaty międzynarodowej wymiany praktyk zostaną maksymalnie wykorzystane. LGW gwarantują, że wypływające z projektu idee są realistyczne, zweryfikują również wykonalność na poziomie lokalnym. Po zakończeniu realizacji programu URBACT mogą stać się długotrwałym „motorem napędowym” do dalszych działań.

Cele Lokalnych Grup Wsparcia:

- pomoc w wyjaśnieniu potrzeb lub problemów z którymi się borykamy
- pomoc we wskazaniu co nasze miasto może wnieść w kategorii dobrych praktyk, wizyt, polityki i innych doświadczeń

Connecting cities
Building successes

- pomoc w rozpowszechnieniu konkluzji z projektu na szerszą skalę
- działania na rzecz projektu i pomoc w uzyskaniu wsparcia politycznego, instytucjonalnego niezbędnego do osiągnięcia rzeczywistej zmiany w wyniku realizacji Lokalnego Planu Działań

Zadania:

- praca nad rozwojem Lokalnego Planu Działania
- uczestnictwo w wymianie doświadczeń poprzez spotkania, warsztaty, wykłady
- działania jako lobbysta na rzecz projektu i zmian
- organizacja kampanii na rzecz projektu na skalę lokalną
- komentarz końcowych rezultatów

7. Zespoły tematyczne powołane na rzecz realizacji wybranych działań.

W celu prawidłowej realizacji projektu „Diet for Green Planet zostały powołane trzy zespoły tematyczne:

Zespół nr 1 -składający się z pracowników jednostek oświatowych

Zadania tego zespołu:

- uczestniczenie w wymianie międzynarodowej w celu czerpania doświadczeń zgromadzonych przez partnerów projektu
- wymiana doświadczeń w celu poprawy jakości żywienia w placówkach oświatowych- szkolenia ,warsztaty
- popularyzowanie zdrowych przepisów w placówkach macierzystych- wspólne wydanie podręcznika kucharskiego
- popularyzowanie idei Diet for Green Planet

Connecting cities
Building successes

Zespół nr 2- certyfikowani rolnicy ekologiczni, Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

Zadania zespołu:

- międzynarodowa wymiana doświadczeń związana z prowadzeniem gospodarstw ekologicznych
- dostosowanie prawne gospodarstw do sprzedaży jednostkom publicznym
- próby zrzeszenia rolników w organizację

Zespół nr 3- samorządowcy miasta Łomży

- pomoc polityczna, wsparcie w osiąganie zamierzeń
- wsparcie merytoryczne podczas prowadzenia projektu
- zainteresowanie polityką żywieniową prowadzoną w mieście w jednostkach oświatowych podległych miastu

8. Zakładane rezultaty wdrożenia Lokalnego Planu Działań

- wzrost zainteresowania zakupem produktów ekologicznych przez jednostki oświatowe
- wydanie podręcznika kucharskiego jako popularyzacja zdrowej żywności w szkołach i przedszkolach
- wzrost wiedzy na temat prawidłowego żywienia dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym – 80% placówek oświatowych prowadzących żywienie (uczestnictwo w szkoleniach i warsztatach)
- wzrost liczby rolników prowadzących ekologiczne uprawy rolne i współpracujące z jednostkami oświatowymi
- powołanie biura ds. projektów pomagające placówkom edukacyjnym w realizacji projektów międzynarodowych
- wzrost aktywności społecznej- dalsza praca w Lokalnych Grupach Wsparcia

Connecting cities
Building successes

9.Trudności związane z realizacją Lokalnego Planu Działań.

- szeroka skala problemu rolnictwa ekologicznego w Polsce
- mała świadomość społeczna na temat żywienia i zagrożeń płynących z coraz większego uprzemysłowienia rolnictwa

10.Trudności związane z działaniem w Lokalnych Grupach Wsparcia

- brak praktyki z prowadzeniem takiej formy współpracy
- niechęć środowiska do dzielenia się wiedzą z innymi podmiotami
- brak szczegółowych pełnomocnictw